

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ

факультет цивільного захисту
кафедра управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка, організація та управління хімічних підприємств

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова професійна

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

освітньо-професійна програма	«Радіаційний та хімічний захист»
спеціальність	161 «Хімічні технології та інженерія»
галузь знань	16 «Хімічна та біоінженерія»
рівень освіти	перший
ступінь	бакалавр

Рекомендовано кафедрою управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту на 2022-2023 навчальний рік.

Протокол від «22» серпня 2022 року
№ 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Економіка, організація та управління хімічних підприємств»

2022 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Економіка, організація та управління хімічних підприємств» є обов'язковою дисципліною циклу професійної підготовки здобувачів за освітньо-професійною програмою «Радіаційний та хімічний захист» спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія».

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни сприяють розробці та реалізації технічних та технологічних проектів хімічних виробництв в умовах обмежених ресурсів з урахуванням соціальної та економічної складової.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що здобувачі мають змогу в подальшому проводити вивчення проблеми ефективного використання обмежених виробничих ресурсів та управління ними з метою досягнення максимального результату діяльності хімічних підприємств.

Інформація про викладача

Загальна інформація	Григоренко Наталія Володимирівна, доцент кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту факультету цивільного захисту, кандидат наук з державного управління
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет №114. Робочий номер телефону: (057) 370-50-52, м/т +(38)0689533198
E-mail	grigorenkonv@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	організаційно-економічні механізми та інструменти управління діяльності органів та підрозділів ДСНС; оцінка ефективності заходів у сфері цивільної безпеки; цивільний захист
Професійні здібності	професійні знання, досягнення у сфері наукових інтересів, значний досвід викладацької діяльності
Наукова діяльність за освітньою компонентою	Профіль у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=hrNA_GwAAAAJ&hl=ru Профіль у ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4972-4515 Профіль у SCOPUS: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57218556892

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосередини з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 111 або за номером мобільного

телефону. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час і форми проведення погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: є формування системи економічних знань та умінь з питань складових виробничо-ресурсного потенціалу та механізму формування економічних результатів діяльності хімічних підприємств.

Основні завдання вивчення дисципліни: є формування практичних навичок дослідження та аналізу діяльності хімічного підприємства, виявлення причинних взаємозв'язків і взаємодії різних факторів з ціллю визначення перспектив розвитку техніко-технологічної складової хімічного підприємства.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна
Рік підготовки	четвертий
Семестр	8-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3,0
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	12
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	-
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-
- самостійна робота (годин)	76
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль (диференційований залік, екзамен)	Екзамен

Передумови для вивчення дисципліни - знання з дисциплін: «Загальна хімічна технологія», «Основи проектування хімічних виробництв».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої-професійної програми «Радіаційний та хімічний захист» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПР
Розробляти і реалізовувати проекти, що стосуються технологій та обладнання хімічних виробництв, беручи до уваги цілі, ресурси, наявні обмеження, соціальні та економічні аспекти та ризики.	ПР05

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ПК
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	K07
Здатність проектувати хімічні процеси з урахуванням технічних, законодавчих та екологічних обмежень.	K11
Здатність враховувати комерційний та економічний контекст при проектуванні хімічних виробництв.	K15

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Економіка, організація та управління хімічних підприємств» здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

- об'єктивних законів економіки;
- інструментів економічного аналізу;
- положень законодавства України для виробництва з метою визначення економічних показників типових хімічних виробництв і хімічної продукції;
- основ управління операційною діяльністю підприємства;
- з підготовки і прийняття управлінських рішень;
- маркетингу як концепції управління;
- планування виробничих процесів та запасів;

уміння/навички:

- визначати економічну ефективність в ході виробничої діяльності хімічних підприємств;
- визначати економічну ефективність управлінських рішень;
- застосовувати економічні принципи вибору сировини і матеріалів, енергетичних ресурсів з урахуванням вимог до екологічності хімічних виробництв, захисту навколишнього середовища і охорони праці на хімічних виробництвах;
- визначати раціональні виробничі і організаційні структури підприємства;

- застосовувати раціональні форми організації і оплати праці з метою формування ефективної мотивації працівників і підвищення ефективності діяльності підрозділів підприємства;
- визначати раціональну схему забезпечення і контролю якості на всіх етапах організації виробництва і реалізації готової продукції;

комунікації:

- донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації;
- збору, інтерпретації та застосування даних;

відповідальність та автономія:

- здатність самостійно виконувати завдання та відповідати за результати своєї діяльності;
- управління складною професійною діяльністю чи проектами;
- формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти;
- здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії.

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА УПРАВЛІННЯ НА ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Тема 1.1. Хімічне підприємство в сучасній системі господарювання. Підприємство як система. Класифікація хімічних підприємств. Сутність, ознаки та задачі діяльності хімічного підприємства.

Тема 1.2. Структура та управління хімічним підприємством. Загальна та виробнича структура підприємства та її класифікація. Сутність системи управління підприємством. Організаційна структура управління підприємством.

Тема 1.3. Організація виробництва на хімічному підприємстві. Виробничий процес та принципи його організації. Класифікація виробничих процесів. Організаційні типи виробництва. Форми та методи організації виробництва. Виробнича структура підприємства. Виробничий цикл. Організація допоміжних виробництв. Виробнича програма підприємства.

Тема 1.4. Техніко-технологічна база та виробнича потужність хімічного підприємства.

Характеристика техніко-технологічної бази підприємства. Економічні та технологічні критерії ефективності роботи технологічного обладнання.

Особливості визначення виробничої потужності на хімічних підприємствах.

Тема 1.5. Якість і конкурентоспроможність продукції хімічного виробництва.

Суть та показники якості продукції. Методи визначення якості продукції. Внутрішньовиробничий технічний контроль якості. Конкурентоспроможність хімічної продукції.

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ХІМІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Тема 2.1. Основні та оборотні засоби хімічного підприємства.

Основні фонди підприємства: поняття та сутність. Знос та амортизація основних виробничих фондів. Методи нарахування амортизації основних засобів. Нематеріальні ресурси та активи підприємства. Поняття, класифікація оборотних засобів. Показники нормування оборотних засобів.

Тема 2.2. Персонал хімічного підприємства та продуктивність праці.

Кадри та персонал підприємства. Класифікація та структура виробничого персоналу. Трудомісткість продукції. Продуктивність праці та фактори її зростання.

Тема 2.3. Організація оплати праці на хімічному підприємстві.

Види трудомісткості. Нормування праці. Форми та системи оплати праці. Сутність та елементи тарифікаційної системи. Принципи стимулювання продуктивної праці.

Тема 2.4. Собівартість та ціна продукції хімічного підприємства.

Суть та види собівартості продукції. Класифікація витрат. Поняття точки безбитковості. Сутність та етапи процесу калькулювання. Економічний зміст і функції цін. Ціна в ринковій економіці і характеристика її видів.

Тема 2.5. Ефективність роботи хімічного підприємства.

Економічна сутність і загальна характеристика видів фінансово-економічних результатів діяльності підприємства. Виробничий результат діяльності підприємства. Дохід і прибуток. Джерела формування та розподіл прибутку на підприємствах різних форм власності. Ефективність виробництва та методологія її визначення. Шляхи підвищення та чинники зростання ефективності діяльності підприємства.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти: заочна (дистанційна)					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота	
1- й семестр						
Модуль 1. Організація виробництва та управління на хімічних підприємствах						
Тема 1.1 Хімічне підприємство в сучасній системі господарювання	8	–	–	–	8	–
Тема 1.2 Структура та управління хімічним підприємством	8	2	–	–	6	–
Тема 1.3 Організація виробництва на хімічному підприємстві	8	2	–	–	6	–
Тема 1.4 Техніко-технологічна база та виробнича потужність хімічного підприємства	8	2	–	–	6	–
Тема 1.5 Якість і конкурентоспроможність продукції хімічного виробництва	11	–	–	–	9	2
Разом за модулем 1	43	6	–	–	35	2
Модуль 2. Економічні результати та ефективність роботи хімічного підприємства						
Тема 2.1 Основні та оборотні засоби хімічного підприємства	10	2	–	–	8	–
Тема 2.2 Персонал хімічного підприємства та	8	–	–	–	8	–

продуктивність праці						
Тема 2.3 Організація оплати праці на хімічному підприємстві	8	–	–	–	8	–
Тема 2.4 Собівартість та ціна продукції хімічного підприємства	8	2	–	–	6	–
Тема 2.5 Ефективність роботи хімічного підприємства	13	2	2	–	7	2
Разом за модулем 3	47	6	2	–	37	2
Разом	90	12	2	–	42	4

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Організаційно-правова форма хімічних підприємств	-
Разом		-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальна та виробнича структура підприємства	-
2.	Організація виробництва	-
3.	Виробнича потужність та програма хімічного підприємства	-
4.	Організація технічного контролю	-
5.	Показники ефективності та використання основних та оборотних фондів	-
6.	Кадри та продуктивність праці на хімічних підприємствах	-
8.	Оплата праці працівників	-
9.	Собівартість та ціна продукції	-
10.	Економічна ефективність виробництва	2
Разом		2

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, консультації, контрольні заходи, самостійна

робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, семінари, пояснення, консультація, бесіда); наочні методи навчання (ілюстрація); практичні методи навчання (практичне заняття);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний, синтетичний, індуктивний, дедуктивний, традуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад, частково-пошуковий, дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою; навчання з використанням технічних ресурсів (відкрита освіта через соціальні мережі та вебресурси); інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички - softskills;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: усні відповіді на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, контрольних та самостійних робіт; реферати, есе; презентації та виступи на наукових заходах; екзамен.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами:

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

У процесі вивчення дисципліни проводиться проміжний модульний контроль: здобувачі вищої освіти виконують дві модульні контрольні роботи. *Модульна контрольна робота* здійснюється через проведення письмової роботи в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з одного практичного завдання та одного теоретичного питання для здобувачів заочної (дистанційної) форми навчання. Підсумкова оцінка за вивчений модуль визначається як сума поточних балів за всіма видами занять і виконаною модульною контрольною роботою.

Індивідуальна самостійна робота (не обов'язкова) є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці. Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі есе, реферату або презентації.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу і у терміни, встановлені навчальним планом. Кожен варіант екзаменаційного білету складається з трьох завдань: двох теоретичних питань та практичного завдання (задачі). Теоретичні питання оцінюються за повнотою відповіді. Розв'язання задачі повинно містити: постановку задачі, вибір методики рішення, здійснення розрахунків, висновок по задачі.

Екзамен проводиться в день, визначений розкладом заліково-екзаменаційної сесії.

Підсумкова семестрова оцінка визначається за результатами отриманих модульних оцінок за усі модулі та відповіді на екзамені.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі вищої освіти, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни:

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять	
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	3	1	3
	практичні заняття	–	–	–

	семінарські заняття	–	–	–
	Модульна контрольна робота	1	30	30
Разом за модуль 1				33
Модуль 2	лекції	3	–	3
	практичні заняття	1	5	5
	семінарські заняття	–	–	–
	Модульна контрольна робота	1	30	30
Разом за модуль 3				38
Разом за поточний контроль				71
II. Індивідуальна самостійна робота (є не обов'язковою)				12
III. Підсумковий контроль (екзамен)				29
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на лекційному занятті (оцінюється в 1 бал):

1 бал отримують здобувачі вищої освіти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво можуть доповнити хід обговорення теми, надали власні аргументи щодо основних положень теми лекційного заняття.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 балів - практичне завдання виконано в повному обсязі, відповідь вірна, здійснений аналіз, сформульовані висновки, використовуються професійні терміни;

4 бали - практичне завдання виконано на 90%, відповідь вірна, здійснений аналіз, сформульовані висновки, використовуються професійні терміни; при розв'язанні практичних завдань допущені окремі неістотні неточності та незначні помилки;

3 бали – практичне завдання виконано на 70%; не здійснений аналіз, висновки не сформульовані; при розв'язанні практичних завдань допущені істотні та значні неточності та помилки;

2 бали – практичне завдання виконано на 40%; не здійснений аналіз, висновки не сформульовані; при розв'язанні практичних завдань допущені істотні та значні неточності та помилки;

1 бал - володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнання явищ; практичне завдання виконано на 25%; при розв'язанні практичних завдань допущені істотні помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його

висвітлити; не розуміє змісту практичного завдання.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів):

30 балів – вірно розв'язана задача з дотриманням всіх вимог до виконання; глибоко і всебічно розкрито теоретичне питання;

23-29 балів – вірно розв'язана задача, але допущені несуттєві неточності та незначні помилки; розкрито теоретичне питання, але не вистачає достатньої аргументації;

15-22 балів – неповністю розв'язана задача; допущені неточності та помилки; недостатньо обґрунтовано та аргументовано розкрито теоретичне питання;

8-14 бали – неповністю розв'язана задача, допущені неточності та помилки; недостатньо обґрунтовано та аргументовано розкрито теоретичне питання, допущені суттєві помилки та неточності;

1-7 – неповністю розв'язана задача, допущені значні граматичні чи стилістичні помилки та практично не розкрито теоретичні питання;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом; завдання не виконане.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (не обов'язкова). оцінюється в діапазоні від 0 до 12 балів:

12 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

10-11 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

8-9 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

6-7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;

4-5 бали – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;

3 бали – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;

2 бали – виконана частина роботи складає від 10% до 49% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені (оцінюється від 0 до 29 балів):

29 балів – в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрито зміст теоретичних питань, правильно розв’язана задача з повним дотриманням вимог до виконання;

22-28 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичних питань, але при наданні відповіді не вистачає достатньої глибини та аргументації; правильно розв’язана задача, але не надані обґрунтовані висновки за результатами розрахунків;

15-21 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; в основному, правильно розв’язана задача, при цьому присутні несуттєві неточності та незначні помилки;

8-14 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; недостатньо розкриті зміст теоретичних питань, допущені суттєві неточності; задача виконана частково; присутні неточності та помилки при вирішенні задачі;

1-7 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущені при цьому суттєві помилки; задача виконана частково; присутні значні неточності та помилки при вирішенні задачі;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє зміст теоретичних питань; задача не вирішена.

Перелік питань до модульного контролю № 1:

1. Підприємство як первинна ланка промислового виробництва. Ознаки підприємства як юридичної особи, класифікаційні ознаки підприємств. Законодавча база для регулювання діяльності підприємства.
2. Місія та цілі хімічного підприємства. Класифікація хімічних підприємств за ознаками галузевої приналежності. Економічні особливості формування хімічної промисловості.
3. Виробничий процес як основа формування підприємства. Елементи виробничої структури, типи виробничих структур у хімічній промисловості.
4. Загальна та виробнича структура хімічного підприємства. Принципи класифікації виробничих структур підприємства.
5. Організаційні типи виробництва та їх організаційно-економічна характеристика. Принципи раціональної організації виробничого процесу.
6. Техніко-економічне обґрунтування управлінського рішення. Критерії вибору оптимального управлінського рішення.
7. Особливості технічної підготовки хімічного виробництва: задачі, етапи, джерела фінансування, планування.
8. Аналіз запровадження наукової організації виробничих процесів на хімічному підприємстві. Умови праці та її продуктивність, організація

- праці в умовах безперервного виробництва.
9. Аналіз сутності технічної та технологічної підготовки виробництва, їх взаємозв'язок та значення для хімічного виробництва.
 10. Аналіз сутності організаційної підготовки виробництва: організація та організаційна структура підприємства, організаційно-економічна підготовка виробництва як етап технічної підготовки виробництва.
 11. Виробничий цикл та його структура на прикладі хімічного підприємства. Фактори, що впливають на тривалість виробничого циклу.
 12. Виробничі процеси хімічного підприємства: визначення, принципи організації, класифікація. Періодичні та безперервні процеси.
 13. Особливості організації, основні засади, принципи роботи основних, допоміжних, підсобних, побічних виробничих процесів на підприємствах хімічного виробництва.
 14. Поняття виробничої потужності підприємства. Методика її розрахунку. Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю.
 15. Точка безбитковості підприємства. Особливості розрахунку. Управління точкою безбитковості.
 16. Аналіз процесу наукової організації виробничих процесів. Умови праці та їх продуктивність, організація праці в умовах безперервного виробництва.
 17. Технічне обслуговування і ремонт обладнання хімічного виробництва. Технічний догляд, нагляд, ремонтне обслуговування як фактори конкурентоспроможності хімічного підприємства. Взаємозв'язок річного фонду робочого часу підприємства і ефективного фонду роботи підприємства.
 18. Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Організаційно—економічне управління технічним розвитком підприємства.
 19. Особливості організації енергозабезпечення хімічних виробництв. Форми та системи організації енергопостачання. Визначення потреби хімічного підприємства в енергоресурсах.
 20. Організація транспортного господарства хімічного підприємства: цілі, завдання, структура.
 21. Організація матеріального обслуговування хімічного виробництва. Форми та системи забезпечення. Види складів.
 22. Підходи до впровадження технічного контролю якості продукції хімічного виробництва. Завдання технічного контролю, принципи, об'єкти, види, методи контролю.
 23. Процесу контролю якості продукції на хімічному підприємстві. Показники якості, категорії якості. Паспорт якості і сертифікат відповідності.
 24. Аналіз ролі держави у формуванні системи контролю якості. Атестація робочих місць. Сертифікація продукції. Соціально-економічне значення підвищення якості й конкурентоспроможності продукції.

Перелік питань до модульного контролю № 2

1. Визначити терміни «засоби праці» та «предмети праці». Основні та оборотні засоби підприємства, їх економічний зміст. Співвідношення ресурсів і економічних ресурсів на хімічному підприємстві.
2. Основні засоби підприємства. Види і показники зношення основних засобів. Ефективність використання та відтворення основних засобів..
3. Оборотні засоби хімічного підприємства: склад, визначення, особливості зменшення або збільшення вартості оборотних засобів.
4. Оборотні засоби підприємства: сутність, взаємозв'язок з виробничими фондами, облік у собівартості продукції .
5. Характеристика процесу нормування оборотних засобів. Види норм оборотних засобів, види запасів, показники використання оборотних засобів.
6. Кадри та формування кадрової структури на підприємствах хімічної промисловості. Визначення чисельності працюючих на підприємстві.
7. Форми та системи оплати праці на підприємствах хімічної промисловості. Тарифна система оплати праці.
8. Оплата праці на підприємствах хімічної промисловості, принципи, форми та системи, шляхи вдосконалення. Види стимулювання праці.
9. Продуктивність праці у промисловості: показники та методи визначення, резерви росту продуктивності праці.
10. Класифікація робочого часу, норми робочого часу. Управління робочим часом працівників і підприємства.
11. Методи технічного нормування праці. Недоліки та переваги аналітичного, статистичного та дослідно-лабораторного методів нормування. Фотографія робочого часу.
12. Витрати хімічного підприємства. Класифікація та склад виробничих витрат.
13. Собівартість продукції та її планування. Калькулювання собівартості продукції. Шляхи зниження собівартості продукції в умовах ринкової економіки.
14. Підходи до формування ціни товару. Розрахунок відпускну ціни товару на хімічному підприємстві.
15. Визначення фінансового результату діяльності підприємства. Прибуток підприємства, його формування та використання у ринкових умовах.
16. Аналіз термінів «економічний ефект», «економічна ефективність». Види та методи розрахунку економічних ефектів і економічної ефективності. Порядок оцінки економічної ефективності робіт
17. Сутність і основи розрахунку економічних показників ефективності виробничої програми підприємства.
18. Система розробки та впровадження нової продукції у виробництво як елементу технологічної підготовки виробництва. Особливості

впровадження технологічної інновації.

Орієнтована тематика індивідуальної самостійної роботи:

1. Характеристика товарних ринків хімічної промисловості України.
2. Основні методи управління на підприємстві.
3. Основні напрямки удосконалення техніко-технологічної бази хімічного підприємства.
4. Резерви підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.
5. Оцінювання нематеріальних активів: проблемні питання та способи їх вирішення.
6. Класифікація витрат робочого часу.
7. Мотивація трудової діяльності на хімічних підприємствах в умовах ринкової економіки.
8. Шляхи управління собівартістю продукції на хімічних підприємствах в умовах ринкової економіки.
9. Шляхи удосконалення складу калькуляційних статей витрат за обчисленням собівартості продукції у хімічній промисловості.
10. Удосконалення системи управління тривалістю виробничого циклу виготовлення виробів на хімічних підприємствах.
11. Система показників для оцінювання ефективності господарської діяльності хімічних підприємств.
12. Техніко-економічний аналіз технологічних процесів на хімічних підприємствах.
13. Основні принципи організації виробничих процесів, їх характеристики та тенденції розвитку.
14. Технічний контроль: задачі та призначення.
15. Управління матеріально-технічним забезпеченням на хімічному підприємстві.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Охарактеризуйте хімічне підприємство як виробничу соціально-економічну систему.
2. Охарактеризуйте хімічне підприємство як первинну ланку промисловості.
3. Назвіть правові основи функціонування хімічного підприємства.
4. Охарактеризуйте основні ознаки хімічного підприємства.
5. Дайте класифікацію хімічних підприємств за ознаками галузевої

- приналежності.
6. Охарактеризуйте загальну структуру підприємства.
 7. Охарактеризуйте виробничу структуру підприємства, назвіть фактори, що визначають її склад.
 8. Назвіть організаційні типи виробництва, дайте їх організаційно-економічну характеристику.
 9. Охарактеризуйте форми організації виробництва.
 10. Охарактеризуйте методи організації виробничих процесів.
 11. Розкрийте поняття та суть якості продукції. Охарактеризуйте економічні аспекти якості продукції.
 12. Охарактеризуйте основні поняття показників якості продукції та дайте їх класифікацію.
 13. Охарактеризуйте сучасні шляхи забезпечення конкурентоспроможності продукції.
 14. Охарактеризуйте системи оперативного планування, їх суть і сфери застосування.
 15. Охарактеризуйте принципи розрахунку виробничої потужності хімічного підприємства.
 16. Розкрийте поняття та суть виробничої програми.
 17. Охарактеризуйте основні показники виробничої програми.
 18. Охарактеризуйте сутність, цілі та завдання організації праці.
 19. Охарактеризуйте сутність нормування праці.
 20. Надайте класифікацію затрат робочого часу.
 21. Охарактеризуйте методи нормування затрат робочого часу.
 22. Визначте мету і завдання технічного обслуговування та ремонту устаткування.
 23. Охарактеризуйте форми організації ремонтного обслуговування.
 24. Визначте мету і завдання енергогосподарства. Визначення потреби в енергоресурсах.
 25. Визначте мету і завдання матеріального забезпечення та надайте класифікацію складів.
 26. Охарактеризуйте показники якості продукції.
 27. Визначте сутність, завдання та об'єкти контролю якості.
 28. Надайте характеристику міжнародним системам сертифікації.
 29. Охарактеризуйте сутність системи управління підприємством.
 30. Охарактеризуйте методи управління діяльністю підприємства.
 31. Надайте характеристику конкурентоспроможності товару та її показникам.
 32. Визначте сутність тактичного та оперативного планування діяльності хімічного підприємства.
 33. Охарактеризуйте склад і структуру кадрів хімічного підприємства.
 34. Охарактеризуйте кадрову політику і систему управління персоналом підприємства.
 35. Визначте сутність продуктивності праці та шляхів її підвищення.

- 36.Визначте та охарактеризуйте методи розрахунку продуктивності праці на хімічних підприємствах
- 37.Охарактеризуйте основні функції заробітної плати.
38. Охарактеризуйте форми та системи оплати праці на підприємстві.
- 39.Визначте та охарактеризуйте основні елементи тарифно-посадової системи оплати праці.
- 40.Що являють собою основні фонди підприємства та яка їх структура?
- 41.Визначте основні показники використання основних фондів.
- 42.Охарактеризуйте види оцінки основних фондів та визначте сфери їх використання.
- 43.Що таке спрацювання, амортизація та відтворення основних фондів?
- 44.Визначте та охарактеризуйте елементний склад оборотних фондів.
- 45.Дайте визначення оборотних фондів та обігових коштів підприємства.
- 46.Охарактеризуйте процес нормування оборотних фондів підприємства.
- 47.Надайте визначення нематеріальних ресурсів підприємства та охарактеризуйте їх види.
- 48.Надайте визначення нематеріальних активів підприємства та охарактеризуйте їх види.
- 49.Визначте основні положення економічної ефективності капітальних вкладень.
- 50.Надайте характеристику техніко-технологічної бази виробництва.
51. Перелічіть та охарактеризуйте методи забезпечення та оцінки якості продукції.
- 52.Розкрийте поняття «витрати виробництва» та надайте їх класифікацію.
- 53.Надайте класифікацію витрат за калькуляційними статтями.
- 54.Надайте класифікацію витрат за економічними елементами.
- 55.Визначте зміст та охарактеризуйте методику обчислення кошторису.
- 56.Надайте визначення ціни на продукцію та охарактеризуйте види цін.
- 57.Охарактеризуйте прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства.
- 58.Охарактеризуйте рентабельність як відносний показник ефективності роботи підприємства.
- 59.Визначте економічну сутність видів фінансово-економічних результатів діяльності хімічного підприємства.
- 60.Охарактеризуйте систему показників та вимірювання ефективності діяльності хімічного підприємства.
- 61.Визначте економічну сутність і загальний підхід до вимірювання ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства.

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Накопичувальна 100-бальна шкала	Рейтингова шкала ЄКТС	Національна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні законодавчі та нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Кодекс законів про працю Кодекс від 10 грудня 1971 № 322 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322>
3. Податковий кодекс України : Кодекс від 02.12.2010 р.№2755. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Основна література:

1. Економіка підприємства. Навчальний посібник. / Бойчик І.М. / – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с.
2. Економіка підприємства: збірник практичних завдань / уклад.: В.І. Кифяк, С.В. Ксьондз, С.І. Тодорюк, І.М. Антохова. – Чернівці : Чернівецька нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2018. – 112 с.
3. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
4. Організація виробництва : навч. посібник / В. В. Прохорова, О. Ю. Давидова. – Х. : Вид-во Іванченка І.С., 2018. – 275 с.
5. Організація виробництва: / Гриньова В.М. підр. для ВНЗ. – К.: Знання, 2009. – 528 с.
6. Проектний аналіз Богоявленська Ю.В.: Навч.пос.для вузів. – К: Конкорд, 2006. – 336 с.

Допоміжна література:

1. Аналіз підходів та оцінки ефективності управління персоналом / Н. В. Григоренко, А.М. Григоренко // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Розвиток державного управління та державної служби в Україні» – Харків: ХНЕУ, 2011. – С. 34-39.
2. Встановлення закономірностей виробництва біологічно-активного компонента харчових продуктів / О.Ковальова, Ю. Чурсінов, В. Калина, В. Кошулько, К. Куниця, А. Чернуха, О. Безуглов, О. Богатов, Н. Григоренко, Д. Полковниченко / Eastern-European Journal of Enterprise Technologies, 2(11 (104)), 61-68, 2020
3. До питань оптимізації структури управління у кризовий період / Н. В. Григоренко // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми державного управління та державної служби в умовах світової кризи» – Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. – С. 16-17.
4. Контроль за досягненням запланованого рівня показників ефективності системи управління / Н. В. Григоренко, А.С. Рогозин // Научный информационный журнал «Бизнес информ» №5 (1) 2010г. – Харків : ИД «ИНЖЭК», 2010. – С. 83-86.
5. Розвиток системи методів відбору працівників в управлінні персоналом підприємства / Н. В. Григоренко // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми державного управління та державної служби в умовах постіндустріальної економіки» – Харків: ХНЕУ, 2010 – С. 104 -105.
6. Система чинників, що впливають на ефективність управління персоналом підприємства / Н. В. Григоренко // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми державного управління та державної служби в умовах постіндустріальної економіки» Харків: ХНЕУ, 2010 – С. 91-92.

Інформаційні ресурси

1. <https://books.nuczu.edu.ua> – офіційний сайт бібліотеки НУЦЗ України
2. <https://zakon.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
3. <https://korolenko.kharkov.com/> - офіційний сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка
4. <https://nbuv.gov.ua> - офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
5. <https://nuczu.edu.ua> – офіційний сайт НУЦЗ України

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Кожен здобувач вищої освіти повинен дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності.

2. Дистанційний курс дисципліни складається з двох модулів. Здобувач вищої освіти послідовно знайомиться з містом модулів, доступ до НМКД забезпечується платформою Університету (<https://nuczu.edu.ua>) та електронною системою управління навчанням Moodle (<http://moodle.nuczu.edu.ua/>).

3. Роботи, які здаються здобувачами вищої освіти із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за виконання роботи).

4. Здобувач вищої освіти допускається до складання підсумкового (семестрового) контролю, якщо він виконав усі види обов'язкових робіт, що передбачені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни в семестрі та набрав за них необхідну кількість балів для допуску до підсумкового контролю.

5. Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за поточний, проміжний та підсумковий (семестровий) контроль.

6. Якщо здобувач вищої освіти був не допущений до підсумкового семестрового контролю, він повинен до встановленого терміну повторного оцінювання набрати необхідну кількість балів, перескладаючи модульну контрольну роботу.

7. Здобувачу вищої освіти, який не склав під час підсумкового (семестрового) контролю керівником факультету дозволяється повторне складання цього виду контролю за окремим графіком на термін до двох тижнів від початку наступного весняного семестру (при умові не складання не більше двох видів підсумкового (семестрового) контролю).

8. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

9. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

10. У разі, якщо здобувач вищої освіти не погоджується з оцінкою, яку отримав під час підсумкового контролю, він має право в день оголошення результатів звернутися до деканату факультету з відповідною апеляційною заявою.

Розробник:

доцентка кафедри
управління та організації діяльності
у сфері цивільного захисту,
кандидатка наук з державного управління

Наталія ГРИГОРЕНКО